

พระเทพโสภณเทศนา เล่มที่ ๑๓

ธรรมมงคลแห่งชีวิต

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

มูลนิธิพุทธธรรม

สพุพทาน์ ธมฺมทาน์ ชินาติ

การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

คำนำ

ธรรมเนียมของท่านเจ้าคุณพระเทพโศภณ (ประยูร
ธมฺมจิตฺโต) เป็นที่รู้จักกันไปทั่ว เป็นธรรมเนียมที่มีความลึกซึ้ง
พร้อมทั้งอ่านเข้าใจง่าย และประกอบด้วยธรรมहरษา ทำให้
หนังสือของท่านเป็นแหล่งแห่งความรู้และความเพลิดเพลินภายในตัว
มูลนิธิพุทธธรรมได้เล็งเห็นคุณค่าอันสูงส่งของธรรม
เทศนาเหล่านั้น จึงได้กราบนมัสการขออนุญาตจากท่านเจ้า
คุณที่จะพิมพ์หนังสือชุด “พระเทพโศภณเทศนา” เพื่อเป็นการ
เผยแพร่ โดยส่วนหนึ่งของหนังสือจะได้แจกใน สถานที่ต่างๆ
และอีกส่วนหนึ่งจะได้จัดวางจำหน่ายเช่นเดียวกับหนังสือเล่ม
อื่นๆ ที่มูลนิธิฯ จัดพิมพ์ขึ้น

มูลนิธิพุทธธรรม ขอกราบขอบพระคุณ ท่านเจ้าคุณ
พระเทพโศภณ ที่อนุญาตให้จัดพิมพ์หนังสือเหล่านี้ไว้ ณ ที่
นี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ธรรมคำสั่งสอนขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะได้เกิดประโยชน์ในวงกว้าง
ยิ่งขึ้นไป

มูลนิธิพุทธธรรม

ประวัติ

ของ

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

เปรียญธรรม ๙ ประโยค (ขณะเป็นสามเณร), พ.ม., พท.บ.,
(เกียรตินิยมอันดับ ๑), M.A., M.Phil., Dip. in French, Ph.D.
(Philosophy)

อุปสมบทในพระบรมราชาอุปถัมภ์ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
เคยเป็นพระธรรมทูตประจำวัดธัมมมาราม ชิคาโก สหรัฐอเมริกา
เคยเป็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยและรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและ
วางแผน มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชาอุปถัมภ์

ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร และ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เป็นอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยต่างๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัย ศรี
นครินทรวิโรฒประสานมิตร มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีปทุม

เป็นวิทยากรบรรยายในสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน
สำนักงาน ก.พ. สถาบันข้าราชการตุลาการ สถาบันข้าราชการฝ่าย
อัยการ สถาบันผู้บริหารการศึกษา สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
วิทยาลัยการปกครอง กรมการศาสนา สภากาชาดไทย การไฟฟ้า
นครหลวง บริษัทการบินไทย บริษัทปูนซิเมนต์ไทย ฯลฯ

เป็นนักเขียน ผลงานทางวิชาการและหนังสือธรรมบรรยาย
หลายเล่ม เช่น เปรียบเทียบแนวคิดพุทธทาสกับชาตรี, พุทธศาสนากับ
ปรัชญา, พระพุทธประวัติ, ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ไทย, พรใดก็ ไร้
ค่าถ้าไม่ทำ, พัฒนาชีวิตด้วยแนวคิดเชิงคุณธรรม, ธรรมเพื่อชีวิตใหม่, กรรม
การเวียนว่ายตายเกิด, ธรรมานุสรณ์วีรชนประชาธิปไตย, ด้วย ความหวัง
และกำลังใจ, มองสังคมไทย, ทางแห่งความสำเร็จ, มณีแห่ง ปัญญา :
คุณธรรมสำหรับนักบริหาร, ทำความดีมีความสุข, ศิลปะแห่ง การใช้
ปรัชญาแก้แค้นและสร้างสุข, อยู่อย่างไรให้เป็นสุข, A Buddhist Approach
to Peace, Selflessness in Sartre's Existentialism and Early Buddhism
ฯลฯ

สารบัญ

คำนำ

ประวัติ พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

ธรรมเนียมศาลแห่งชีวิต	๑
ตำนานวันสงกรานต์	๓
ถอดปริศนาจากตำนาน	๗
คาถากาสลัก	๙
หลักเลี้ยงคนพาล	๑๗
สังสรรค์บัณฑิต	๒๓
ทำดีเป็นนิจ	๓๕
คิดถึงอนิจจัง	๔๐
สรุป	๔๗
ถ้อยแถลง	๕๑
ผลงานพิมพ์หนังสือธรรมะ ของ มูลนิธิพุทธธรรม	๕๒

ธรรมบงกคแห่งชีวิต

ขอถวายความเคารพแก่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระเทพประสิทธิ์มณฑลและ
พระธรรมญาณเมธี ขอเจริญพรแก่ท่านกงสุลใหญ่และภริยา ท่านประธานและรองประธาน
กรรมการจัดงานวันสงกรานต์ และท่านสาธุชนชาววัดอินทาราม วิชาโก ทุกท่าน

ในวันนี้เรามานั่งพร้อมหน้าพร้อมตากันในอุโบสถนี้ โดยที่
พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระเทพประสิทธิ์มณฑล กุฎมา
เป็นประธานนั้น นับว่าเป็นศิริมงคลอย่างยิ่ง เมื่อวานเป็นวัน
มหาสงกรานต์ ยังไม่ใช่วันขึ้นปีใหม่แบบไทย สงกรานต์แปลว่า
เคลื่อนย้าย หมายถึงว่าพระอาทิตย์ย้ายจากราศีมีนเข้าสู่ราศีเมษ
ในช่วงสงกรานต์ เมื่อวานนี้ซึ่งเป็นวันที่ ๑๓ เมษายน เป็นวันที่
พระอาทิตย์ย้ายพ้นจากราศีมีนไปแล้ว เรียกว่า วันมหาสงกรานต์
ส่วนวันนี้เป็นวันที่ ๑๔ เมษายน เรียกว่า วันเนา ก็คือวันที่พระ

อาทิตย์อยู่ที่เส้นเขตแดนหรือ border line ระหว่างราศีมีนกับราศีเมษ พຽนี้วันที่ ๑๕ เมษายน คือวันที่พระอาทิตย์เข้าราศีเมษสมบูรณ เรียกว่า วันเถลิงศก คือวันขึ้นปีใหม่ของจุลศักราช ไม่ใช่พุทธศักราช หรือคริสตศักราช เป็นปีใหม่แบบไทยโบราณ

ท่านทราบไหมว่าพຽนี้ขึ้นจุลศักราชอะไร ขอตอบว่า จุลศักราช ๑๓๕๘ ไม่แปลกที่ท่านไม่รู้ศักราชนี้ เพราะเราเลิกใช้มาร้อยกว่าปีแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕

เรื่องการใช้ศักราชในประเทศไทยมีความเป็นมาที่น่าสนใจ คือในสมัยอยุธยาและอยุธยาตอนต้นไทยเราใช้พุทธศักราชนับปี ท่านพอจะเดาได้ไหมว่าพุทธศักราชเริ่มวันขึ้นปีใหม่วันไหน ปีใหม่แบบพุทธศักราชเริ่มนับวันขึ้นปีใหม่ในวันวิสาขบูชา วันเพ็ญกลางเดือน ๖ เป็นวันขึ้นปีใหม่ของพุทธศักราช

พอมาถึงสมัยอยุธยาตอนปลายและรัตนโกสินทร์ตอนต้นไทยเราหันมาใช้จุลศักราช จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้เลิกใช้จุลศักราช หันมาใช้รัตนโกสินทรศก คือนับศักราชจากปีที่ตั้งกรุงเทพมหานคร คือนับพ.ศ. ๒๓๒๕ เป็นรัตนโกสินทรศก (ร.ศ.) •

ในช่วงรัชกาลที่ ๕ นี้ วันขึ้นปีใหม่ไม่ใช่วันสงกรานต์

เพราะวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของจุลศักราช วันเพ็ญเดือน ๖ เป็นวันขึ้นปีใหม่ของพุทธศักราช รัตนโกสินทร์ศกถือวันที่ ๑ เมษายน เป็นวันขึ้นปีใหม่เรื่อยมาจนกระทั่งเปลี่ยนมาใช้พุทธศักราชในรัชกาลที่ ๖ เมื่อพ.ศ. ๒๔๕๕ แต่ยังคงถือวันที่ ๑ เมษายนเป็นวันขึ้นปีใหม่เรื่อยมา จนกระทั่งรัฐบาลจอมพล.พิบูลสงคราม กำหนดให้นับวันที่ ๑ มกราคมเป็นวันขึ้นปีใหม่ ตั้งแต่พ.ศ. ๒๔๙๔ และไทยเราก็ใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ตำนานวันสงกรานต์

ถึงเราจะไม่ใช่จุลศักราชกันแล้ว แต่วันสงกรานต์ก็ยังคงสำคัญอยู่ ในเมืองไทยถือเป็นเทศกาลฉลองวันปีใหม่แบบไทย ทำให้วันสงกรานต์จึงสำคัญ ทั้งๆที่เราไม่ได้ใช้จุลศักราชมานานแล้ว คำตอบก็คือว่ามีตำนานในทางศาสนาที่พูดถึงความสำคัญของวันสงกรานต์ ตำนานวันสงกรานต์มีจารึกไว้ที่วัดโพธิ์ ทำเคียน ตำนานวันสงกรานต์มีคติธรรมน่าสนใจซึ่งเอามาใช้เป็นเครื่องเตือนใจในวันสงกรานต์ได้

ตำนานวันสงกรานต์เล่าว่าย้อนไปในอดีตกาลนานมาแล้ว มีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อ ชรรมบาล เก่งมาก รู้ทุกภาษา แม้

กระทั่งภาษานก ทั้งรู้ว่าวันไหนเป็นวันที่เป็นมงคลหรือไม่เป็นมงคล ทำหน้าที่เป็นโหราจารย์ให้ฤกษ์ยามาที เขาเป็นที่เคารพนับถือของคนจำนวนมาก จนกบิลพรหมผู้เป็นใหญ่รู้สึกอิจฉาริษยา ก็ลงมาทำ ถามปัญหาธรรมบาลกฤษบุตร ๓ ข้อ ถ้าตอบไม่ได้กบิลพรหมจะตัดคอธรรมบาล ถ้าธรรมบาลตอบได้ กบิลพรหมยอมตัดเศียรตัวเอง คำถามว่ามี ๓ ข้อ ใครจะลองตอบดูก็ได้ แข่งกับกบิลพรหม ถ้าตอบผิด โดนตัดคอเลยนะ จะคอยดูว่าวันนี้จะถูกตัดก็คอ

คำถามที่ ๑ ตอนเช้าราศีอยู่ที่ไหน

คำถามที่ ๒ ตอนเที่ยงราศีอยู่ที่ไหน

คำถามที่ ๓ ตอนเย็นราศีอยู่ที่ไหน

ธรรมบาลคิดไม่ออกตอบไม่ได้ ขอเวลา ๗ วัน เขาหนีเข้าไปในป่าเมื่อเห็นว่าตอบไม่ได้แน่ พอถึงวันที่ ๖ ไปนอนอยู่ใต้ต้นตาล ได้ยินเสียงนกอินทรียีสองตัวหัวเมียคุยกันบนยอดตาล นกอินทรียีสองตัวเมียถามนกตัวผู้ว่า

“พรุ่งนี้เราจะไปกินอาหารที่ไหน”

นกตัวผู้ตอบว่า “ไม่ต้องไปไหนหรอก อยู่แถวๆนี้แหละ มีอาหารมารออยู่ข้างล่างนี้แล้ว คนชะตาขาด คือธรรมบาลนี่

แหละจะเป็นอาหารของเราเพราะตอบปัญหาไม่ได้ ฟรุ้งนี้เขาจะถูกตัดคอ”

“ทำไมเขาต้องถูกตัดคอ” นกตัวเมียถาม

“เพราะตอบคำถามไม่ได้ พระพรหมถามว่า เช้าเราคืออยู่ที่ไหน กลางวันเราคืออยู่ที่ไหน เย็นเราคืออยู่ที่ไหน เขาตอบไม่ได้”

นกตัวเมียก็ถามว่า “แล้วพี่รู้คำตอบไหม”

นกตัวผู้เฉลยว่า “เช้าเราคืออยู่ที่หน้าเพราะคนต้องล้างหน้า กลางวันเราคืออยู่ที่อก เพราะว่าอากาศร้อนต้องเอาน้ำมาพรมที่อก ตอนเย็นเราคืออยู่ที่เท้า ก่อนขึ้นบ้านหรือก่อนนอนต้องล้างเท้า”
ที่ว่า “เช้าเราคืออยู่ที่หน้า” ทำให้นึกถึงบทโคลงที่ว่า

เจ็ดวันเว้นติดซ้อม

ดนตรี

อักษรห้าววันหนี

เน้นช้า

สามวันจากนารี

เป็นอื่น

วันหนึ่งเว้นล้างหน้า

ยับเสรำหมองศรี

โคลงบทนี้มีความหมายว่า ถ้าไม่ซ้อมเล่นดนตรีเจ็ดวัน เราจะเล่นไม่คล่อง ท่องหนังสือแล้วไม่ทวนเลขตลอดห้าวัน เราก็จะลืม

ที่ว่า “สามวันจากนารี เป็นอื่น” ไม่ทราบว่าจะจากกันสาม

วันแล้วนารีเป็นอื่นหรือคนจากเป็นอื่น เข้าทำนองที่ว่า Out of sight, out of mind (พอพ้นสายตาก็หายไปจากใจ) แต่ใน คัมภีร์ธรรมนิตติ (๔๖๐) เขียนไว้ต่างออกไปว่า “เอกมาสา สุภริยา ภรรยาที่ดีจากไปเดือนเดียว เธอก็เป็นอื่น”

ที่ว่า “วันหนึ่งเว็นล้างหน้าอับเศร้าหมองศรี” นี่แสดงว่า ไม่ล้างหน้าแค่วันเดียวราตีกิเศร้าหมอง ข้อนี้ยืนยันว่าเขาราคี อยู่ที่หน้า

อาตมาไปประชุมที่อียิปต์เมื่อสองปีที่แล้ว ได้เห็นรูปปั้น สฟิงค์ ตัวใหญ่มาก สูง ๖๖ ฟุต ยาว ๒๔๔ ฟุต หมอบอยู่หน้า ปิรามิด มีตัวเป็นสิงโต หัวเป็นคน มีตำนานคล้ายๆ กับเรื่อง ของธรรมบาลว่า สฟิงค์นี้แต่ก่อนมีชีวิต คอยจับกินคนที่เดินทางในทะเลทราย แต่ก่อนที่จะกินใคร สฟิงค์มีจรรยาบรรณว่า จะจับใครกินก็จะถามปัญหาก่อน ถ้าใครตอบไม่ได้จึงจะจับกิน เป็นอาหาร ปัญหามี ๓ ข้อเหมือนกัน ใครจะลองตอบปัญหานี้ ก็ได้ ตอบให้ดี ระวังจะถูกจับกิน

ปัญหามีอยู่ว่า “สัตว์อะไรเอ๋ย ตอนเช้าเดิน ๔ ขา ตอนเที่ยงเดิน ๒ ขา ตอนเย็นเดิน ๓ ขา” ปัญหานี้มีผู้รู้แต่งเป็น คำประพันธ์ไว้ว่า

ยามเช้าเจ้าสี่ขา	คลานไปมาร้องไห้แง
เที่ยงวันกลับผันแปร	เดินสองขาน่าแปลกใจ
สายัณห์ตะวันเย็น	กลับกลายเป็นสามขาได้
นี่คือสัตว์อะไร	มันเห็นชอบโปรดตอบที

คนส่วนมากตอบผิดจึงถูกสฟิงค์จับกิน จนกระทั่งชายคนหนึ่งชื่อว่าโอติปุตตอบได้ถูกต้องว่า “สัตว์นี่คือมนุษย์ ตอนเข้ามนุษย์เดิน ๔ ขา คือคลานตอนเป็นเด็ก เที่ยงเดิน ๒ ขา คือเดินตัวตรงตอนเป็นผู้ใหญ่ ตอนเย็นเดินสามขา คือวัยชราใช้ไม้เท้ามาอีกหนึ่งรวมเป็น ๓ ขา”

เมื่อโอติปุตตอบถูกเช่นนี้ สฟิงค์ยอมตายกลายเป็นหินให้อาตมาไปยืนถ่ายรูปลูกกับมัน เรื่องการถามปัญหาเดิมพันชีวิตนี้คล้ายกับปัญหาของกบิลพรหมคือมีการพูดถึงตอนเช้า ตอนเที่ยงและตอนเย็น เรามาติดตามเรื่องธรรมบาลกันต่อไป

ถอดปริศนาจากตำนาน

ธรรมบาลฟังคำตอบจากนั้นก็ไปเฉลยปัญหาของพระพรหม พระพรหมเป็นฝ่ายแพ้จึงยอมตัดเศียร แต่เศียรกบิลพรหมนั้นตกถึงโลกไม่ได้ ถ้าตกบนแผ่นดินไฟจะไหม้โลก ถ้าตกในอากาศ

ฝนจะแล้ง ถ้าตกในทะเลน้ำจะแห้ง เพราะฉะนั้นก่อนตัดเศียร
ต้องมีผู้นำพานมารับเศียร นั่นคือให้ลูกสาว ๗ นางของ
กบิลพรหมนำพานมารองรับ พอเศียรของกบิลพรหมถูกตัดก็
ตกลงบนพาน ลูกสาวทั้งหลายก็แห่เศียรไปวนรอบเขาพระสุเมรุ
แล้วนำไปเก็บไว้ในถ้ำ

พอปีหนึ่งผ่านไป ถึงวันสงกรานต์ลูกสาวคนหนึ่งก็จะเชิญ
เศียรนั้นออกมาแห่วนรอบเขาพระสุเมรุ ลูกสาวทั้ง ๗ นางนั้น
จะเข้าเวรกันทำหน้าที่อัญเชิญเศียร เรียกว่านางสงกรานต์ ๗
คน ถ้าปีไหนวันมหาสงกรานต์ตรงกับวันอาทิตย์ คนที่คนโค
จะเข้าเวรมารับเศียรนั้น วันอาทิตย์นางสงกรานต์ชื่อทุงสะ ปีนี้
วันมหาสงกรานต์ตรงกับวันเสาร์ น้องสาวคนสุดท้ายชื่อมโหทร
เทวี เข้าเวรมารับเศียร นางสงกรานต์ปีนี้คือมโหทรเทวี

ไม่ใช่เพียงเท่านั้น มีการตีปริศนาธรรมที่ว่าถ้าเศียรของ
พรหมตกบนแผ่นดินไฟจะไหม้โลก คำว่าเศียรของพรหมหมายถึง
ถึงพรหมวิหารธรรม นั่นคือถ้าโลกนี้ขาดพรหมวิหารธรรม
ได้แก่ เมตตา(ความรัก) กรุณา(ความสงสาร) มุทิตา(ความ
พลอยยินดี) และอุเบกขา(ความวางเฉย) โลกจะลุกเป็นไฟ
เพราะฉะนั้นนางสงกรานต์หมายถึงคนที่ประทับประคองพรหม

วิหารธรรมมิให้หมดไปจากโลกจึงเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์
ของคนที่มีพรหมวิหารธรรมนั่นเอง นางสงกรานต์ต้องมีพรหม
วิหารธรรมทั้ง ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาประจำใจ
ตลอดเวลา

นอกจากนี้ ยังมีการทำนายอื่นๆ ถึงวันสงกรานต์ที่ไร จะ
มีการทำนายว่าอนาคตจะดีหรือร้ายขึ้นอยู่กับว่านางสงกรานต์
ปีนั้นสวยอะไร เป็นต้น ไท่ทำนายว่าปีนี้วันอังคารเป็นธงชัย
วันพฤหัสบดีเป็นอธิบดี สองวันนี่ดี วันจันทร์เป็นอุบาทว์ วัน
เสาร์เป็นโลกาวินาศ ในสองวันนี่ลงเรือเล่นคาสโนไมตี ปีนี้ภาค
ให้น้ำ ๗ ตัว น้ำจะน้อยเพราะภาคเกยกัน ไม่เหมือนปีที่แล้ว
ภาคให้น้ำ ๒ ตัว ช่วยกันให้น้ำใหญ่เลย จนน้ำท่วมกรุงเทพฯ

คาถาสลัก

ที่ว่ามานี้เป็นเรื่องตำนานวันสงกรานต์ พระพุทธศาสนา
สอนว่าความเป็นศิริมงคลไม่ได้ขึ้นอยู่กับวันธงชัยหรือวัน
อธิบดีเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การกระทำของเราด้วย เราทำดี
เมื่อไรก็เป็นศิริมงคลเมื่อนั้น

ดังนั้น เมื่อถึงวันสงกรานต์ เราทุกคนต้องการให้ชีวิต

เปลี่ยนแปลงเคลื่อนย้ายไปในทางที่ดีมีศีรมงคล เพื่อเปลี่ยนชีวิตให้ดีขึ้นให้เจริญขึ้น เราต้องหามงคลมาใส่ตัว คำว่า มงคล แปลว่าเหตุของความเจริญ วันนี้มีคาถาดีมาฝาก โครเสกคาถานี้วันสงกรานต์จะได้มงคลตลอดปีโชคดีตลอดไป คาถานี้เก่าแก่มาก เรียกว่าคาถากาสลัก เป็นคาถาที่สลักสิ่งดี ๆ ไว้ในใจ ขอเรียกธรรมที่ได้มาจากคาถานี้ว่าธรรมสลักใจ

วันนี้จะพูดเรื่องธรรมสลักใจ เพื่อขอให้สิ่งดี ๆ สลักอยู่กับใจเรา ช่วยสกัดกั้นสิ่งที่เป็นภัยอันตรายทั้งหลายไม่ให้มาแผ้วพาน

คาถากาสลักมีอยู่ ๔ คำคือ จะ ภาะ ภาะ สะ

พระรัตนปัญญาเถระได้แต่งไว้หนังสือชื่อว่าชิรสารัตถสังคหะ เมื่อ พ.ศ. ๒๐๗๘ ที่เชียงใหม่ เป็นหนังสือภาษาบาลีทั้งเล่มและมีคาถานี้อยู่ด้วย

ท่านที่สนใจเรื่องคาถากาสลักก็ลองเสกคาถานี้ เพื่อเป็นการภาวนาให้เกิดสมาธิ และทำชีวิตให้เป็นมงคล เวลาเสกคาถา ท่านให้เสกเป็นคาบไม่ได้เสกเป็นจบ คาบหนึ่งจะมี ๔ จบ บางท่านนิยมเสกวันละ ๑๐๘ คาบก่อนนอน ซึ่งก็คือการทำสมาธินั่นเอง ที่ว่าคาบไม่ใช่จบคืออย่างไร คาบมี ๔ จบ จะ ภาะ ภาะ สะ นี้ถือว่าเป็น ๑ จบ ถ้าจะให้ครบคาบต้องว่า ๔ จบ แต่ละคาบ

โบราณจารย์ท่านจะให้ใช้ลูกประจำคล้องคอและนับลูกประจำ
ไปด้วย ในลูกประจำสายหนึ่งจะมี ๑๐๘ ลูก เสกไป ๑ คาบก็
เลื่อนลูกประจำไป ๑ ลูก ครบ ๑๐๘ คาบก็ครบลูกประจำทั้งสาย
วิธีเสกเป็นคาบมี ๔ จบทำอย่างนี้

จบที่ ๑ เริ่มที่ตัวที่ ๑ จะ ภา ภา สะ

จบที่ ๒ เริ่มที่ตัวที่ ๒ ภา ภา สะ จะ

จบที่ ๓ เริ่มที่ตัวที่ ๓ ภา สะ จะ ภา

จบที่ ๔ เริ่มที่ตัวที่ ๔ สะ จะ ภา ภา

นี้เรียกว่า ๑ คาบ ให้เสกเป็นคาบๆ อย่างนี้ว่า

จะ ภา ภา สะ

ภา ภา สะ จะ

ภา สะ จะ ภา

สะ จะ ภา ภา

คาบที่เสกแบบนี้เป็นวิธีบริกรรมให้เกิดสมาธิ

ลองเสกดู ระวังอย่าให้สลับลำดับ มิฉะนั้นจะโชคร้าย
ตลอดปี ถือว่าไม่เคารพคาบ ตั้งใจให้ดีมีสมาธิ ถ้าเสกพลาด
ต้องย้อนเริ่มต้นคาบนั้นใหม่ เสกต่อไปจนครบจำนวนคาบที่
ตั้งใจไว้ นี่คือนิเวศน์สมาธินั่นเอง เราสามารถสอนเด็กให้เสก

คาถานี้ เด็กจะได้มีสมาธิ ถ้าเด็กกลัวผี เราก็สอนให้เขา
เสกคาถากาสลัก เด็กจะคิดตั้งแต่คาถาจนลืมคิดกลัวผี นี่คือ
อานิสงส์ประการหนึ่งของการเสกคาถา ไบราณจึงถือว่าคาถา
กาสลักช่วยกำจัดผี ดังคำกลอนที่ว่า

เสก "จะ ภา ระ สะ" ปิดตะหมัง
เป็นมนต์ขลัง เป่าปัด กำจัดผี
ทั้งปีศาจ ภูตพราย ร้ายกาฬี
เสกเจ็ดที ชับไกล ไม่แม้วาน

ที่ว่าเสกเจ็ดทีก็คือเสกเจ็ดคาบนั่นเอง นี่คือคำโบราณ
ท่านว่าไว้ ถ้าใครเสกได้ครบเจ็ดคาบแสดงว่ากำลังสมาธิดีมาก
ไม่วอกแวกไปคิดถึงผีใดๆ ก็ไม่เกิดอาการกลัวผี

แต่เสกคาถากาสลักแต่ปากอย่างเดียวไม่พอ ต้องสลัก
คาถาไว้ที่ใจ คือต้องให้คาถาอยู่ในใจเราเพื่อเตือนใจให้ถือปฏิบัติ
ตาม นั่นคือเราจะต้องถอดความหมายของคาถามาปฏิบัติด้วย
ว่า จะ ภา ระ สะ คืออะไร

ความหมายเดิมของคาถานี้ไม่เกี่ยวกับการไล่ผีสักเท่าไร
แต่เป็นคาถาว่าด้วยมงคลของชีวิต เป็นเรื่องธรรมมงคล ไม่ใช่
วัตถุมงคล คำว่า 'มงคล' แปลว่าเหตุแห่งความเจริญ เรื่อง

มงคลนี้ถ้าเราไม่เข้าใจ เราก็มักไปติดวัตถุมงคลคือนึกว่าสิ่งนั้น
สิ่งนี้เป็นมงคล แทนที่จะใส่ใจธรรมมงคลคือถือว่าการปฏิบัติ
ธรรมนำความเจริญมาให้เรา ท่านทั้งหลายคงจำได้ว่าเมื่อปีที่
แล้ว ๒๕๓๘ มีสุริยคราสเต็มดวงที่เมืองไทย เรียกว่าราหู คน
ไทยต้อนรับราหูด้วยของดำ ๘ อย่างตามแบบคนจีน บางคน
มีอาการหนักถึงกับจะถวายเป็นสังฆทานก็ต้องใช้ของดำ แต่โยม
บางคนหนักกว่านั้น

วันหนึ่ง ขณะอาตมาอยู่วัดประยูรฯ โยมคนหนึ่งท้าวถึง
สังฆทานกำลังจะเดินผ่านไป อาตมาถามว่าจะไปทำอะไร

เขาตอบว่า “จะถวายเป็นสังฆทาน”

“กุญแจก็มีพระอยู่หลายรูปนะ” อาตมาพูดเปรยๆ เพราะ
เห็นเขาเดินจนเหนื่อย

เขาส่ายหน้าแล้วบอกว่า “ไม่หรอก ต้องการถวายพระดำๆ”

คนส่วนใหญ่รู้อยู่แล้วว่าราหูนี้เป็นเรื่องพระจันทร์บัง
พระอาทิตย์ แต่บางคนไม่ยอมเข้าใจ ยังนึกว่าเป็นเรื่องพระราหู
อมพระอาทิตย์และถือว่าการบูชาพระราหูด้วยของดำ ๘ อย่าง
จะนำสิริมงคลมาให้ นี่คือการยึดวัตถุมงคลภายนอกตัวเรา แต่
มงคลที่แท้จริงคือธรรมมงคล หมายถึงการปฏิบัติธรรมที่จะเป็น

เหตุให้เกิดความเจริญ เมื่อมีปัญญารู้ว่าอะไรคือเหตุให้เกิดความเจริญ ก็ประพฤติปฏิบัติสิ่งนั้น เมื่อรู้ว่าอะไรคือเหตุให้เกิดความเสื่อม ก็ไม่ทำสิ่งนั้น และเมื่อรู้ว่าอะไรคือวิธีการให้ถึงความเจริญ ก็ดำเนินตามวิธีการนั้น เพราะฉะนั้นคนที่จะถึงความเจริญจะต้องมีโกศลได้แก่ความฉลาดรอบรู้ ๓ ประการคือ

๑. อปายโกศล รู้ว่าอะไรคือเหตุแห่งความเสื่อม
๒. อายโกศล รู้ว่าอะไรคือเหตุแห่งความเจริญ และ
๓. อุบายโกศลหรือกุศโลบาย รู้ว่าอะไรคือวิธีการให้ละความเสื่อมและถึงความเจริญ

ถ้าเรามีความรู้ทั้งสามประการ เราก็จะรู้ว่าอะไรเป็นมงคลหรือเป็นเหตุแห่งความเจริญ เราจะไม่เชื่อมงายเหมือนเรื่องต่อไปนี้

สมัยโบราณ ชาวเมืองแห่งหนึ่งถือว่าเสือโคร่งและงูเหลือมไม่เป็นมงคล วันหนึ่ง พระราชาแห่งเมืองนั้นเสด็จพร้อมด้วยข้าราชการบริวารเข้าป่าล่าสัตว์ เมื่อขบวนล่าสัตว์ขึ้นไปบนยอดเขาก็พบเสือโคร่ง พระราชาและคณะผู้ติดตามตกใจมาก จึงหนีจากยอดเขาลงไปในหุบเขา คณะก็ไปเจองูเหลือม การพบงูเหลือมถือว่าเป็นดับเบิ้ลอัปมงคล พระราชาสั่งงดการล่าสัตว์

ในวันนั้น ยกขบวนกลับเข้าเมือง เสร็จแล้วไปถามพระว่าชะตาบ้านเมืองจะแยءหรือเปล่า เพราะวันนี้พบทั้งเสือโคร่งและงูเหลือม พระถามว่า "ทรงพบที่ไหน"

พระราชาคอบว่า "พบเสือโคร่งบนยอดเขา พบงูเหลือมในหุบเขา เหมือนหนีเสือปะจระเข้ นี่แสดงว่าเป็นลางร้ายของบ้านเมืองใช่หรือไม่"

พระอธิบายว่า "อัปมงคลคือเหตุที่จะทำให้บ้านเมืองเกิดความเสื่อมมี ๓ เรื่อง คือ

๑. ในบ้านเมืองนี้ ใครเป็นคนดีมีฝีมืออยู่ที่ไหน พระองค์ไม่ทรงทราบ

๒. พระองค์ทรงทราบ แต่ก็ไม่ประสงค้ที่จะใช้เขา

๓. ทรงเรียกคนดีมาใช้แต่ก็ไม่วางพระเหตุภัย ยังคงระวางเขาอยู่

สามเรื่องนี้ต่างหากเป็นอัปมงคลที่ทำให้บ้านเมืองเกิดความเสื่อม วันนี้ที่พระองค์ไปพบเสือ ก็ไม่แปลก เพราะเสือชอบอยู่บนยอดเขา ใครขึ้นไปบนยอดเขาก็ต้องพบเสือจนได้ ในหุบเขามีก้ำไห้งูเหลือมอยู่ เมื่อลงไปหุบเขาก็ต้องพบงูเหลือมบ้างเป็นธรรมดา สัตว์ทั้งสองนี้ไม่ได้เกี่ยวกับความ

เสื่อมหรือความเจริญของบ้านเมืองแต่อย่างใด”

บ้านเมืองจะเสื่อมหรือเจริญจะต้องมีเหตุอันใด คนจะเสื่อมหรือเจริญก็ต้องมีเหตุมีปัจจัยที่เหมาะสมอันนั้น ได้พูดถึงคาถา ๔ คำ คือจะ ภาะ ภาะ สะ ว่าเป็นธรรมที่สรุปเรื่องมงคลคือเหตุของความเจริญเอาไว้ การปฏิบัติตามคาถา ๔ คำนี้ทำให้เราเจริญได้อย่างไร เพื่อความเข้าใจในเรื่องนี้ เราต้องรู้ว่าจะเป็นอะไร มาจากคำเต็มว่าอะไร

คาถานี้มาจากคำแรกของคาถาบาลีที่พระรัตนปัญญาเถระนิพนธ์ไว้ ดังนี้

จะ มาจากคำเต็มว่า จะชะ ทูชะนะสังสัคคัง แปลว่า หลีกเลี่ยงการคบหาทรชนคนไม่ดี

ภาะ มาจากคำเต็มว่า ภาชะ สาธุสะมาคะมัง แปลว่า คบหาสมาคมกับคนดี

ภาะ มาจากคำเต็มว่า ภาชะ ปุญญะมะโหริตตัง แปลว่า ทำบุญทั้งวันและคืน

สะ มาจากคำเต็มว่า สะระ นิจจะมะนิจจะตัง แปลว่า คิดถึงความไม่เที่ยงไว้เป็นนิตย์

ขอแปลง่ายๆ ว่า

๑. จะ = หลีกเลี้ยงคนพาล
๒. ภาะ = สังสรรค์บัณฑิต
๓. กะ = ทำดีเป็นนิจ
๔. สะ = คิดถึงอนิจจัง

ธรรมทั้งสี่ประการนี้จัดว่าเป็นมงคลคือเหตุแห่งความเจริญของชีวิต ใครปฏิบัติตามจะมีแต่ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต คาถกาสลักเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในสังคมไทยมานานดังจะเห็นได้จากโคลงโลกนิติบทหนึ่งที่มีสมเด็จพระยาเดชาดิศร ทรงนิพนธ์เกี่ยวกับคาถกาสลักไว้ว่า

อย่าคบคนหมู่ว้าย	ทรชน
คบแต่บัณฑิตคน	ปราชญ์แท้
วันคืนรวดเร็วลด	บุญเร่ง ทำนา
เห็นอนิจนั่นแท้	ล่องพ้นสงสาร

หลีกเลี้ยงคนพาล

ธรรมข้อที่หนึ่งว่า "จะชะ พุชชะนะสังสัคคัง หลีกเลี้ยงคนพาล" ตรงกับมงคลข้อแรกของมงคล ๓๘ ประการที่ว่า "อะเสวะนา จะ พาลานัง ไม่คบคนพาล"

คำว่าพาลมี ๒ ความหมาย ในความหมายแรกพาลแปลว่าโง่ คนพาลคือคนโง่ บางคนโง่แล้วขยันด้วย พาให้เรื่องยุ่งเหมือนชายคนหนึ่งเห็นกระดิ่งนำรักแขวนอยู่ชายคาของชาวบ้าน เขาอยากจะไปขโมยกระดิ่ง คิดว่าถ้าไปจับกระดิ่งจะดังกรู๊งกริ้งๆ เจ้าของจะรู้ว่าเราขโมยกระดิ่ง เพราะกระดิ่งดังคนอื่นจึงได้ยินแล้วก็มาจับขโมย นายคนนี้แกล้งเกิดโอตืดขึ้นมาว่าที่คนรู้ว่ามีการขโมยกระดิ่งเพราะกระดิ่งมันดัง เขาก็คิดถามว่าทำไมกระดิ่งจึงดัง ก็ได้คำตอบว่าเพราะหูเราได้ยิน ฮ้าว! ถ้าอย่างนั้นลองอุดหูสิ เราก็ไม่ได้ยินเสียงกระดิ่ง เราก็ขโมยกระดิ่งได้ bright idea ความคิดแจ่มจรัสๆ เขาอุดหูเดินที่มๆ ไปจับกระดิ่งปลดลงมา แม้กระดิ่งดังกรู๊งกริ้งๆ เขาก็ยังไม่ได้ยินเลย เจ้าของก็มาจับตัวเขาส่งตำรวจ นี่เป็นคนพาลประเภทโง่

อีกประเภทหนึ่งเป็นคนพาลเพราะไม่ทำประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน มีหน้าซำยังทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ คอยเบียดเบียนคนอื่น คนพาลประเภทนี้ไม่โง่ เขามีปัญญาแบบเดโกคือฉลาดแกมโกง เป็นคนเจ้าเล่ห์ เกะกะเกเร ถ้าท่านคบหาสนิทสนมกับคนพาลประเภทนี้จะมีปัญหาแน่นอน

ในเรื่องสามก๊ก คนที่เจ้าเล่ห์ที่สุดคนหนึ่งก็คือโจโฉ โจโฉ

นี่เจ้าเล่ห์มาตั้งแต่เด็กแล้ว เป็นคนที่น่ากลัวมากสำหรับคนอยู่ใกล้ ตอนเป็นเด็กโจโดไม่ถูกกับอาที่ชื่อโจเต็กเพราะอาชอบอบรมโจโด เมื่อโจโดไม่เชื่อฟัง อาก็ไปฟ้องพ่อว่า เจ้าโจโดมีความประพฤติไม่ดียังงั้นอย่างนี้ พ่อก็ตำโจโดทุกที วันหนึ่งโจโดใช้หัวคิดว่า ทำอย่างไรจะแก้ล้างอาของตัวเอง เห็นอากำลังนั่งอยู่หน้าบ้าน โจโดเดินผ่านหน้าอา พอมองดูหน้าอาบูบ โจโดทำเป็นล้มลงนอน ชักคั้นชักงอ อาตกใจมากนึกว่าอาการหนักถึงเขาจะไม่ชอบหน้าโจโด แต่ก็ไม่อยากให้หลานตาย จึงรีบไปบอกพ่อโจโดว่าลูกของพี่จะตายแล้วไปดูเขาหน่อยสิ พ่อก็รีบวิ่งออกมา พอพ่อออกมานอกบ้านก็เห็นโจโดยืนยิ้มแฉ่งอยู่ พ่อก็แปลกใจ เขามองหน้าอาคือน้องชายนั้นแล้วก็มองหน้าโจโดถามว่าเมื่อกี้อาบอกว่าเอ็งเป็นลมชักคั้นชักงอจะตายอยู่แล้วจริงหรือเปล่า

โจโดคว้าแขนพ่อพาเข้าไปในบ้านแล้วคุยกันสองต่อสองว่า "ผมไม่ใช่คนชั่วไรจะเป็นลมได้อย่างไร อาเขาไม่ชอบหน้าผมจึงเอาเรื่องผมไปฟ้องพ่ออยู่เรื่อย พ่อเชื่ออาหรือ" พ่อตอบว่าจริงของเอ็ง อาไปบอกว่าเอ็งชักแห้งกๆ พ่อก็ไม่เห็นว่าเอ็งเป็นอะไรสักหน่อย อาของเอ็งชักจะเหลวไหลใหญ่ ตั้งแต่นั้นมา

พ่อของโจโลก็ไม่เชื่อคำของอาอีกเลย โจโลคิดสเครติตอาสาสำเร็จ

พอตอนโจโลมีอำนาจใหญ่โตขึ้นเป็นเป็นนายกรัฐมนตรี เขาระวางทุกคน ไม่อยากให้ใครเข้าใกล้เพราะกลัวจะถูกลอบทำร้าย เวลานอนเขาสั่งห้ามใครเข้าห้องไปปลุกโดยอ้างว่าเขานอนละเมอร้าย ถ้าตกใจอาจทำร้ายคนปลุกได้ ที่จริงโจโลไม่ใช่คนอย่างนั้น แต่เขาสรางภาพไว้อย่างนั้นเพื่อป้องกันคนเข้าไปในห้องแล้วถือโอกาสลอบฆ่าตอนตัวเองนอนหลับ

วันหนึ่งทหารที่เฝ้าอยู่หน้าห้องถือว่ามีงานด่วนอย่างยิ่ง ต้องรายงานท่านโจโล เนื่องจากมีผู้ใหญ่มารายงานราชการด่วน ตอนแรกทหารองครักษ์ไม่กล้าปลุก บอกว่า ไม่ได้ ท่านสั่งห้ามไม่ให้ใครปลุก เมื่อผู้ใหญ่นั้นบอกว่าจะช่วยพูดกับโจโลไม่ให้เอาผิด ทหารองครักษ์คนนั้นก็กล้าเข้าไปปลุก ความจริงตอนนั้นโจโลตื่นอยู่ แต่ความที่เขาเป็นคนมีกลไลบายมาก เขาแกล้งทำเป็นสะดุ้งตื่นขึ้นมาแล้วก็ทำละเมอชักดาบฟันทหารองครักษ์คนนั้นตาย พอทหารตายไปแล้วโจโลก็เรียกคนมาดูว่าทำไมตาย เขาบอกว่าเราอนละเมอร้าย เราบอกแล้วอย่าเข้ามาปลุก เราเป็นคนนอนละเมอร้าย นี่ตายไปหนึ่งคนแล้ว โจโลช่วยทำศพทหารให้อย่างดี ตั้งแต่นั้นมาไม่มีใครกล้าเข้าไปปลุก

คนอย่างโจโฉพาลมากใช่ไหม ถ้าเราไปอยู่หรือทำงานร่วมกับใครที่เป็นพาลอย่างนี้ ชีวิตเราคงไม่เจริญแน่ คงอ่อนแอจนน่าดู เพราะไม่รู้ว่าเมื่อไรเขาจะทำแบบโจโฉกับเรา โจโฉได้ฉายาว่าผู้ไม่ยอมให้โลกทรยศ เขายอมทรยศคนทุกคนเพื่อที่ว่าคนอื่นจะไม่มีโอกาสทรยศเขา คนพาลบริสุทธิ์ นั่นคือโจโฉ เราควรหลีกเลี่ยงคนพาลแบบนี้

ต่อให้ท่านมีความตั้งใจดี แต่ถ้าไปเจอกับคนพาลแบบโง่บ้าง ใจร้อนบ้าง ทำให้งานพังหมด พลอยให้เราเสียประสาทไปด้วย อย่างคนใจร้อนไปเจอคนใจร้อนเป็นอย่างไร ทำงานด้วยกันก็วงแตกเพราะเอาแต่เถียงกันทะเลาะกัน

มีชายคนใจร้อนคนหนึ่ง ใจร้อนจริงๆ เข้าไปในร้านอาหาร ไปถึงก็ไปทุบโต๊ะแล้วตะโกนว่า “เก้าอี้ทำไมยังไม่เอากว๊วยเตี้ยมาอีก”

เก้าอี้บอกวว่า “ลื้อยังไม่ได้สั่งเลย” ว่าแล้วก็ให้พ่อครัวรีบทำกว๊วยเตี้ยแล้วให้คนเสิร์ฟรีบเอาไปบริการ คนเสิร์ฟก็เอามามีกว๊วยเตี้ยไปวาง บังเอิญไปเจอคนเสิร์ฟใจร้อน เขาก็วางชามโครม แล้วก็บอกว่า “ทำไมไม่รีบกินให้หมด จะเอามามไปล้าง”

ชายใจร้อนรู้สึกโกรธมาก พอกลับถึงบ้านก็เล่าเรื่องนั้นให้

ภรรยาฟังแล้วป่นว่า “ข้าอยากจะชกหน้าเจ้าคนเสีร์พนั้น ข้า
โมโหแทบตายแน่”

พอได้ยินคำว่าแทบตาย ภรรยารีบเก็บเสื้อผ้าใส่กระเป๋า
เลย สามีถามว่า “จะไปไหนล่ะ”

ภรรยาตอบว่า “แกจะตายแล้ว ฉันจะไปแต่งงานใหม่ล่ะ”
คู่นี้ใจร้อนพอกัน

เพราะฉะนั้น ถ้าท่านอยู่ในกลุ่มคนที่ไม่ดีหรือไปด้วยกัน
ไม่ได้ ต่อให้ท่านทำตัวอย่างไรก็ตาม บางทีก็มีปัญหา การสมาคม
กับคนพาล ก็เหมือนกับเรื่องนกเจียวเหลียว

ในประเทศจีน มีนกตัวเล็กๆ ตัวหนึ่ง เขาเรียกว่านก
เจียวเหลียว ใครรู้จักบ้าง ถ้าไม่รู้จักก็จะบอกให้ นกเจียวเหลียว
ตัวเท่านกกระजิบ ใครรู้จักนกกระจิบไหม มันขนาดเท่านกกระจาบ
หรือพอๆ กับนกกระจอก ท่านคงต้องรู้จักนกสักประเภทหนึ่ง

สรุปแล้วก็คือนกเจียวเหลียวทำรังของมันวิจิตรพิสดาร
มาก มันคาบเอาขนนกอื่นๆ มาเรียงไว้บนดอกอ้อ แล้วใช้เส้น
ผมมนุษย์มาร้อยทำรัง รังนี้สวยงามมากอยู่บนดอกอ้อที่เหมือน
บุยุผ้าย แล้วนกก็มาวางไข่ออกลูกในรังนั้น แต่มีปัญหาเกิดตาม
มา พอลมพัดมาที่หนึ่ง ต้นอ้อก็ล้ม ดอกอ้อมันก็หลุด รังนก

จึงหล่น ไช้ก็แตกลูกนกก็ตาย นกก็ประชุมกันว่า เราก็สร้างรัง
อย่างดี ทำไมเกิดปัญหาทุกที ปัญหาไม่ได้อยู่ที่นกสร้างรังดี
หรือไม่ดี ปัญหายุ่งที่สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมในที่นี้ก็คือต้นอ้อ

ดังนั้น คาดากาสลักข้อที่ ๑ จึงสอนให้เราหลีกเลี่ยงคน
พาลและหลีกเลี่ยงสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี สิ่งแวดล้อมนี้จะเป็นบุคคล
หรือสถานที่ก็ได้ ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า

อมานนา ยศดู สียา สนฺตานํ วา วิมานนา

หีนสมฺมานนา วาปิ น ตตฺถ วสตี วเส

ในทึใด ไม่มีการนับถือคนดี มีแต่การดูถูกคนดี

หรือมีแต่การยกย่องคนเลว

คนดียอมไม่อยู่ในที่นั้น

และที่นั้น ใครๆ ก็ไม่ควรอยู่

สังสรรคับัณฑิต

คาดากาสลักคำที่ ๒ คือ ภา หมายถึงคบบัณฑิต บัณฑิต
คือใคร ผู้ที่เรียนจบปริญญาเป็นบัณฑิตหรือยัง ในประเทศไทย
เราเรียกคนเรียนจบปริญญาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ว่าบัณฑิต
ถ้าเป็นปริญญาโทเรียกว่ามหาบัณฑิต ปริญญาเอกเรียกคุณ-

บัณฑิต นี่เป็นบัณฑิตทางโลก แต่ว่าบัณฑิตทางธรรมไม่เหมือนกัน เขาอาจไม่จบปริญญาแต่ก็เป็นบัณฑิตทางธรรมได้ บางคนเรียนจบปริญญาแต่ไม่เป็นบัณฑิตในทางธรรม พระพุทธเจ้าให้คำจำกัดความบัณฑิตว่า

ทัญญู เต ชมฺเม จ โย อตุโถ โย จตุโถ สมฺปรายโโก

ทัญญูราภิสมยา ฮีโร ปญฺจติโตติ ปวุจฺจติ

คนมีปัญญา ท่านเรียกว่าบัณฑิตเพราะรู้ประโยชน์ ๒

ประการ คือ

๑. ประโยชน์ปัจจุบันเฉพาะหน้า
๒. ประโยชน์ระยะยาวในอนาคต

สรุปคือคนที่ เป็นบัณฑิตในทางธรรมจะรู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ แล้วทำประโยชน์ตลอดเวลา ประเทศชาติถ้าได้ผู้นำที่เป็นบัณฑิตก็ไม่ค่อยมีปัญหา แต่ถ้าได้คนที่มองใกล้ขาดวิสัยทัศน์ เขาจะวางแผนทำอะไรให้ประเทศชาติก็คิดมุ่งจะหาเสียงเพื่อการเลือกตั้งครั้งต่อไป ประเทศชาติจะมีปัญหามาก ข้อแตกต่างระหว่างรัฐบุรุษกับนักการเมืองก็อยู่ตรงที่ว่ารัฐบุรุษเป็นบัณฑิตผู้มองการณ์ไกล ดังคำกล่าวที่ว่า

นักการเมืองจะทำอะไรก็เพราะหวังการเลือกตั้งครั้งต่อไป

รัฐบุรุษจะทำอะไรก็เพราะห่วงคนรุ่นต่อไป

ประเทศไทยตอนนี้กำลังทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ เราจะใช้แผนนี้ต่อไปอีก ๕ ปีข้างหน้า แผนนี้เป็นตัวกำหนดทิศทางประเทศไทยว่าจะพัฒนาไปทางไหน เน้นหนักในเรื่องใด ที่เราพัฒนาประเทศมาทุกวันนี้ เราใช้แผนพัฒนาฯ มา ๗ แผน ตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ปรากฏว่านักวางแผนเน้นหนักการพัฒนาวัตถุนิยมลืมนึกถึงการพัฒนาจิตใจ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจจนลืมนึกถึงสิ่งแวดล้อม ขณะนี้สังคมไทยเป็นอย่างไร สภาพพัฒนาฯ สรุปว่าประเทศไทยที่พัฒนามาจนถึงปัจจุบันนี้ไว้ ๓ คำ คือสภาพสังคมไทยตอนนี้มีเศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่ยั่งยืน ถ้าเราได้บัณฑิตไปกำหนดแผนการพัฒนาประเทศ เราจะแก้ปัญหาทั้งสามประการได้

บัณฑิตมีลักษณะตรงกันข้ามกับคนพาล คนพาลคือพวก cunning ฉลาดแกมโกง ส่วนบัณฑิตก็คือ wise หรือฉลาด หรือ clever แบบดี ๆ เขาทำประโยชน์ มองการณ์ไกล ช่วยสังคม และที่สำคัญก็คือว่าไม่ทำอะไรชั่ว ๆ มีแผนการ มีกุศโลบาย มีวิธีการ

ถ้าท่านอยากจะได้บัณฑิตมาทำงานกับท่าน ท่านต้องไปหาคบหาบัณฑิต ท่านต้องเชื่อเชิญบัณฑิตมาร่วมงาน เหมือน

กรณีที่เราไปหาขงเบ้ง เราได้รับฉายาว่า ผู้พนมมือแก่ชน
ทุกชั้น

ในสมัยก่อนมีเมืองๆ หนึ่ง ท่านเจ้าเมืองนี้อยากจะได้นัก
ปัญญามาช่วยงาน ก็จุดโคมตั้งไว้หน้าจวน บอกว่า ยินดีต้อนรับ
ผู้มีสติปัญญาทุกคน ปรากฏว่าหนึ่งปีผ่านไปก็ไม่มีคนดีมีสติ
ปัญญามาสมัครเลย ปรากฏว่าวันหนึ่งมีชายบ้านนอกคนหนึ่งมา
บอกว่า “ขอพบท่านเจ้าเมือง ข้าพเจ้าเป็นบัณฑิต มีความรู้ตาม
ประกาศ”

เลขานุการของท่านเจ้าเมืองสัมภาษณ์ว่า “คุณรู้อะไรบ้าง”
คนบ้านนอกตอบว่า “ผมท่องสูตรคูณได้”

เลขากล่าวว่า “สูตรคูณนี้ ใครก็ท่องได้ คนบ้านนอก
ท่องสูตรคูณได้ไม่แปลก เราไม่ต้อนรับ”

คนบ้านนอกกล่าวว่า “ท่านรู้ไหม ทำไมท่านตั้งโคมไฟไว้
๑ ปี แล้วไม่มีใครมาสมัคร เพราะทุกคนเห็นว่าท่านเจ้าเมืองนี้
ฉลาดเฉลียวมาก กลัวว่าตัวเองมีสติปัญญาสู้ไม่ได้ก็เลยไม่กล้า
มา เพราะกลัวไม่ได้รับการต้อนรับ แต่ถ้าท่านเจ้าเมืองต้อนรับ
ผมแล้วประกาศว่า แค่คนที่ท่องสูตรคูณยังได้รับการต้อนรับ
ขนาดนี้ คนอื่นที่เก่งกว่านี้จะได้รับการต้อนรับขนาดไหน”

โอหังมาก เขาเป็นเผด็จการตลอดชีพ มาร์ค แอนโทนี และ
โคโรตอโครยอมาให้ซีซาร์เป็นเผด็จการตลอดชีพเมื่ออายุเขาได้
๕๔ ปี มีคนพยายามจะยกซีซาร์ขึ้นเป็นจักรพรรดิ เพราะรู้ว่า
เขาไม่สูงมาก พวกเขาทำมงกุฎขึ้นมาโดยจะไปมอบให้ซีซาร์
ในที่ชุมนุมชน คนเห็นแล้วฮือคัดค้านเลย เพราะไม่ชอบให้โรม
มีจักรพรรดิ ซีซาร์รู้ทันจึงทำเป็นไม่รับมงกุฎ ที่เห็นชัดอีกตอน
หนึ่ง คือตอนที่ลูกน้องปั้นรูปซีซาร์แล้วส่งมงกุฎให้ด้วย สมาชิก
รัฐสภา ๒ คนไปดึงมงกุฎออก ซีซาร์สั่งประหารชีวิตพวกเขา
แต่เมื่อหลายคนขอภัยโทษ ซีซาร์ก็เลยเนรเทศ เมื่อได้รับการ
แต่งตั้งเป็นเผด็จการตลอดชีพตอนอายุ ๕๔ ปี สมาชิกรัฐสภา
ของโรมยกมือเป็นเอกฉันท์ ตั้งท่านเป็นเผด็จการปกครองโรม
ตลอดชีพ มีใบแต่งตั้งด้วยทำเป็นกระดาษแผ่นใหญ่ ประธาน
รัฐสภาลงนาม จัดพิธีมอบใบตราตั้งใหญ่โตมโหฬารในรัฐสภา
คนที่เข้าประชุมแต่งตัวเต็มยศแบบสมาชิกสภาโรมัน ตั้งเก้าอี้
เด่นไว้บนเวทีข้างหน้า ให้ซีซาร์นั่งเพียงคนเดียว ประธาน
รัฐสภาถือใบตราตั้งเดินขึ้นมาบนเวทีมอบให้ท่านซีซาร์ หลัง
จากอ่านจบ

จุดผิดพลาดมีนิดเดียว คือว่า ตามระเบียบนั้นใครก็ตาม

ที่ได้รับแต่งตั้งต้องลุกขึ้นรับใบตราตั้ง ที่ลุกขึ้นรับเพื่อแสดงความเคารพคนที่ให้เกียรติท่าน นักประวัติศาสตร์วิเคราะห์ไม่ได้ว่าทำไมซีซาร์นั่งรับ เพราะหยิ่งยโสหรือใจลอย ในพิธีอย่างนั้นไม่ควรทำผิด คนมองกันอยู่ ซีซาร์นั่งรับใบตราตั้ง คนโกรธกันมากถือว่าดูถูกสภา กลุ่มที่เป็นกลางนั้นไม่ให้อภัยซีซาร์เลย ถือว่าทำผิดมหันต์ หนึ่งปีหลังจากนั้น เมื่อเขาอายุ ๔๕ ปีในสภานั้นเอง เมื่อซีซาร์เข้ามาประชุม เขาก็ถูกเพื่อนสมาชิกกรมแห่ง ๒๓ แผล ตายตรงนั้นนั่นเอง มีอำนาจล้นฟ้าถึงขนาดเขาตายไปแล้วเดือนที่เขาเกิด เปลี่ยนชื่อเดือนเป็น July มาจากชื่อว่า Julius คงเห็นว่าเขายิ่งใหญ่ขนาดไหน

เรื่องซีซาร์ ทำให้นึกถึงภามิตรในธรรมนิทานที่ว่า

เนกนตมุตุนา สกกา เอกนตติชิเณน วา

มหตฺเต สเปตุํ อตฺตํ ตสฺมา อุภยมาจเร

อ่อนแอเกินไปก็ยิ่งใหญ่ไม่ได้ หรือแข็งกร้าวเกินไปก็
เป็นใหญ่ไม่ได้

เพราะฉะนั้น ผู้เป็นใหญ่พึงรู้จักวางตนให้พอเหมาะพอดี

อาตมาประทับใจในพระราชจริยาวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงวางพระองค์ได้อย่างเหมาะสมทุกกาลเทศะ

ถ้าถามตอนนี้ว่าใครยิ่งใหญ่ที่สุดและมีอำนาจที่สุดในแผ่นดินไทย ตอบว่าไม่ใช่นายกรัฐมนตรีบริหารคนสุพรรณบุรี ไม่ใช่ผู้บัญชาการเหล่าทัพ ท่านทั้งหลายคงนึกออกว่าตอนที่เกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ บางท่านที่นี้เล่าให้ฟังว่าคนอเมริกันยังงงเลยนะ ทำไม่ยิงกันแทบแยะ แล้วมีคนๆ หนึ่งออกทีวีก็คือในหลวงของเรา ทรงเรียกหัวหน้าของทั้งสองฝ่ายมาสั่งให้หยุดยิงกัน ทั้งสองฝ่ายต่างก็พากันหยุดยิง ฝรั่งเศสงว่า ยิงกันเล่นๆ หรือจริงจังๆ คนอเมริกันสงสัยว่าทำไมพระองค์ท่านมีอำนาจมากขนาดนั้น ในหลวงทรงมีพระราชอำนาจมากที่สุด แต่ทรงสุภาพอ่อนโยนที่สุด อาตมานึกถึงคติธรรมที่ว่าผู้ยิ่งใหญ่ต้องวางตัวเหมือนแม่น้ำ

แม่น้ำยิ่งใหญ่เพราะอยู่ต่ำ ต้นแม่น้ำโขงหรือต้นแม่น้ำอะไรก็ตามเล็กนิดเดียวเพราะอยู่ในที่สูง แต่พอแม่น้ำไหลมาสู่ที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นที่รองรับหยาดน้ำหยดน้ำจากทุกแห่งจึงดูยิ่งใหญ่ ในหลวงทรงอ่อนโยนและสุภาพที่สุด

อาตมาประทับใจเหตุการณ์ตอนที่ไปถวายพระธรรมเทศนาในหลวง ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ต่อหน้าพระบรมโกศสมเด็จพระเจ้า มีธรรมาสน์ตั้งอยู่สูงกว่าอาสนสงฆ์ ทางด้านขวามือ

✽ พระเนสิธรรมาภรณ์ (ประสูติ ณมฤคโค) ✽

ของธรรมาสน์คือพระบรมโกศของสมเด็จพระเจ้า ด้านหน้าของธรรมาสน์ห่างออกไปประมาณสามวาคือที่ประทับของในหลวง ส่วนที่เยื้องไปทางขวาด้านหลังธรรมาสน์เป็นที่นั่งของท่านนายกรัฐมนตรี องคมนตรีและแขกผู้มีเกียรติ

อาตมาถวายพระธรรมเทศนาเรื่องอิทธิบาท ๔ มีความตอนหนึ่งว่า อิทธิบาท ๔ เป็นอายุวัฒนธรรม คือธรรมะที่ทำให้อายุยืน โดยกล่าวว่าสมเด็จพระชนมายุยืนนานถึง ๘๔ พรรษา เพราะทรงปฏิบัติธรรมะคืออิทธิบาท ๔ ได้แก่ ฉันทะ (มีใจรัก) วิริยะ (พากเพียรทำ) จิตตะ (มีใจฝักใฝ่) วิมังสา (ใช้ปัญญาสอบสวน)

พออาตมาถวายพระธรรมเทศนาจบลง ในหลวงทรงมาประเคนของแล้วตรัสถามว่า “ที่ว่าอิทธิบาท ๔ ทำให้อายุยืนเป็นอย่างไร ทำไมคนอายุยืนเพราะอิทธิบาท ๔”

อาตมาถวายพระพรว่า อิทธิบาท ๔ ที่ทำให้คนอายุยืนนี้ มาในมหาปริณิพพานสูตร ก่อนพระพุทธเจ้าปรินิพพาน พระองค์ตรัสกับพระอานนท์ว่า อิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสานี้ทำให้คนอายุยืน การเจริญฉันทสมาธิ หมายถึงสมาธิที่เกิดจากฉันทะ ก็จะทำให้มีกำลังใจที่จะทำการใดๆ โดยไม่รู้ลึกลับ

เมื่อหน่าย ฉันทสมาธิจะทำให้ไม่เบื่อและแข็ง วิริยสมาธิคือสมาธิที่เกิดจากความเพียรจะทำให้มีกำลังใจต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บและทนความเจ็บปวดที่เกิดจากการรักษาพยาบาล การมีอิทธิบาทในชีวิตประจำวันได้แก่มีความพอใจและใจจดจ่ออยู่กับงาน ใจอยากทำงานอยู่เสมอ เป็นคนกระฉับกระเฉงอย่างที่เรียกว่ามีไฟในหัวใจ เพราะเขารู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย เขารู้ว่าเขาต้องมีชีวิตอยู่เพื่อทำอะไรหรือเพื่อใคร คนที่คิดฆ่าตัวตายเพราะรู้สึกที่ชีวิตไม่มีความหมาย เขาขาดฉันทะ ยิ่งไปกว่านั้นเขาไม่มีกำลังใจที่จะสู้ปัญหาหรือความทุกข์ต่อไป นี่แสดงว่าเขาขาดวิริยะ

ข้าราชการที่เกษียณหรือคนตงงานบางคนไม่มีอะไรทำ กลับไปอยู่บ้านเฉยๆ เดินไปเดินมา นึกว่าตัวเองไม่มีค่า สุขภาพกายไม่ดี ใจก็ทรมาน นั่นคือไม่มีอิทธิบาท ๔ การขาดกำลังใจทำให้เปราะบางง่าย จึงทนต่อความเจ็บไข้ไม่ค่อยได้ ดังนั้น เราจึงต้องหมั่นไปเยี่ยมญาติผู้เป็นคนไข้อยู่ที่โรงพยาบาลเพื่อเป็นกำลังใจให้เขาต่อสู้ความเจ็บไข้

ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระองค์ประชวรหนักมากถึงกับทรงอาเจียนเป็นพระโลหิต ถ้าพระองค์จะต่อสู้กับ

ความเจ็บไข้ต่อไป ก็ต้องมีเหตุผลอันสมควรที่ให้พระองค์ทรงมีพระชนม์ชีพต่อไป นั่นคือมีเหตุผลว่าจะทรงมีชีวิตรอยู่เพื่ออะไร ในขณะที่นั้นพุทธบริษัท ๔ คือภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แพร่หลายไปทั่วแล้ว พระพุทธเจ้าทรงทำงานเสร็จแล้ว ไม่จำเป็นที่พระองค์จะต้องทนความเจ็บไข้เพื่ออยู่แสดงพระธรรมเทศนาต่อไป เนื่องจากพระองค์หมดกิเลสแล้ว จึงไม่มีเหตุผลให้อยู่ต่อเพราะความรักตัวกลัวตาย มีเหตุผลเดียวเท่านั้นที่จะทำให้พระองค์ทรงอยู่ต่อไปได้ นั่นก็คือการที่พระอานนท์กราบทูลอาราธนาให้อยู่โปรดสัตว์ต่อไป ถ้าพระอานนท์อาราธนาให้อยู่ต่อไปและพระองค์รับคำอาราธนาแล้ว พระองค์ก็จะมีพระชนม์ชีพอยู่ต่อไปได้ด้วยการเจริญอิทธิบาท ๔ แต่เนื่องจากพระอานนท์นึกไม่ถึงจึงไม่อาราธนาให้พระพุทธเจ้าอยู่ต่อไป พระพุทธเจ้าจึงประกาศปลงพระชนมายุสังขารในวันเพ็ญเดือน ๓ ว่าอีก ๓ เดือนต่อจากนี้เราจะปรินิพพาน นั่นคือประกาศกำหนดวันปรินิพพาน

เมื่ออาตมาได้อรธธบายถวายพระพรอย่างนี้แล้ว ในหลวงศรีสสรูปว่า “เข้าใจแล้ว อิทธิบาททำให้คนอายุยืนได้ เพราะให้กำลังใจนั่นเอง อิทธิบาททำให้คนมีกำลังใจ” ในหลวง

มีพระราชดำรัสต่อไปว่าสมเด็จพระยาตอนที่ประชวรหนักมากเกือบจะไม่เสวยอะไรเลย เสวยได้นิดเดียว พระองค์ตรัสถามว่าทำไมสมเด็จพระยาไม่เสวย สมเด็จพระยาตรัสตอบว่าไม่อยากเสวย เมื่อมาอยู่ที่โรงพยาบาลนี้ คนมากมายต้องมาต้อนรับรู้สึกเกรงใจเขา เหมือนกับตัวเองเป็นภาระ ไม่อยากเป็นภาระให้ใคร ในหลวงจึงตรัสว่าขอให้สมเด็จพระยาเสวย เพื่ออยู่เป็นกำลังใจให้ในหลวง นั่นคือขอให้สมเด็จพระยาอยู่เพื่อในหลวง ในหลวงตรัสแล้วว่าตั้งแต่ นั้นสมเด็จพระยาเสวยได้มากขึ้นและทรงอยู่มาได้อีกนาน

นี่แสดงว่าในหลวงทรงต่ออายุให้สมเด็จพระยา สมเด็จพระยาอยู่ต่อได้เพราะในหลวงทรงขอให้เสวย

อาตมาถวายพระพรถามว่าพระสุขภาพพลานามัยของมหาบพิตรเป็นอย่างไรบ้าง อาตมาถามเพราะรู้ว่าทรงประชวรเกี่ยวกับพระหทัย

ในหลวงตรัสตอบว่า ไปที่ไหน คนก็ถามกันอย่างนี้ ประชาชนเขาเป็นห่วงในหลวง แต่ได้บอกประชาชนว่าไม่ต้องเป็นห่วง หมอถวายการรักษาในหลวงอย่างดีและในหลวงก็ทรงเชื่อหมอ ในหลวงทรงมีกำลังใจอยู่ได้เพราะประชาชน

ในหลวงตรัสทำนองว่าสมเด็จพระยาทรงอยู่ต่อมาได้เพราะ

ในหลวงทรงขอร้อง ในหลวงทรงอยู่ได้เพราะประชาชน

เหตุการณ์ที่เล่ามานี้ทำให้นึกถึงภาษิตที่ว่า "ผู้ดีที่สุด จะ
สุภาพที่สุด ผู้ที่เข้มแข็งที่สุด จะอ่อนโยนที่สุด"

ทำดีเป็นนิจ

คาถากาสลักคำที่ ๓ คือ กะ มาจากคำว่า กระ
บุญญะมะโหริตตัง แปลว่า ทำความดีทั้งวันทั้งคืน แปลง่ายๆ
ว่าทำดีเป็นนิจ ทำดีอย่างไร คือทำประโยชน์ตลอดเวลาทั้ง
ประโยชน์ตนและประโยชน์ส่วนรวม คนทำดีต้องทำให้เป็น คือ
ต้องมีวิธีทำที่เรียกว่าอุบายโกศล หมายถึง มีความฉลาดในวิธี
การทำดี ตรงกับคำว่ากุศโลบาย

คนบางคนมีความคิดดีแต่พูดไม่เป็น เสนอความคิดไม่
เป็น คนจึงไม่ยอมรับเขา วิธีการทำความดีของบัณฑิตเรียกว่า
กุศโลบาย คืออุบายที่เป็นกุศล ถ้าเป็นอุบายของคนพาลอย่าง
โจโจ เรียกว่ากลอุบาย การทำดีต้องมีกุศโลบายหรืออุบายโกศล
ตรงนี้สำคัญมาก พระพุทธเจ้าจะเทศน์สอนคนยังต้องมีวิธีการ
สอนที่เหมาะสม การจะทำความดีก็เหมือนกัน คือต้องมีอุบาย
หรือวิธีการที่แยบยลและรู้จักใช้อุบายนั้นให้เป็นประโยชน์ ดัง

พระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ ๖ ที่ว่า

ปากเป็นเอกเลขเป็นโทโบราณว่า

หนังสือเป็นศรีมิวิชาไม่เสียหลาย

ถึงรู้มากไม่มีปากลำบากกาย

มีอุบายใช้ไม่เป็นเห็นป่วยการ

มีกุศโลบายต้องใช้ให้เป็นและใช้ให้ถูกกาลเทศะ เรื่องเดียวกัน คนหนึ่งทำแล้วอาจจะมีผลน้อย แต่พออีกคนหนึ่งเอาไปทำ กลับสร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างมหาศาล ทั้งนี้เพราะมีกุศโลบายต่างกัน

มีหมู่บ้านแห่งหนึ่งคนในครอบครัวหนึ่งมีอาชีพรับจ้างฟอกด้ายมาหลายชั่วคน การฟอกด้ายทำให้มือแตก คนในครอบครัวนี้คิดค้นยาขึ้นมานานหนึ่งเป็นขี้ผึ้งพิเศษสมัย โบราณสำหรับทาเมื่อแล้วมือหนังไม่แตกในเวลาฟอกด้าย วันหนึ่งมีคนต่างถิ่นคนหนึ่งมารู้เรื่องขี้ผึ้งนี้จึงขอซื้อตำรายาในราคา ๑๐๐ เหรียญ คนในครอบครัวนั้นก็ปรึกษากันแล้วสรุปว่า "พวกเราทำงานฟอกด้ายมาหลายชั่วคนแล้ว ทำงานทั้งปียังไม่ได้ ๑๐๐ เหรียญเลย ถ้าเราขายตำรายาให้ชายคนนั้นไปพวก เราก็จะได้เงิน ๑๐๐ เหรียญ ตกลงว่าพวกเราขายตำรายาให้เขาไปเถอะ"

เมื่อชายต่างถิ่นซื้อตำรายานั้นไปแล้วเขาก็นำไปเสนอพระราชาก็กำลังส่งทหารไปรบกับข้าศึก ขณะนั้นเป็นฤดูหนาวอากาศหนาวจัด กองทหารทั้งสองฝ่ายสู้รบกันทางเรือ ชายคนนั้นทำซีผึ้งกันผิวแตกแจกทหารของพระราชาทหารผิวหนึ่งไม่แตก จับอาวุธได้มั่นคง รบเก่งขึ้นจนได้ชัยชนะ พระราชาพอพระทัยชายคนนั้นเป็นอย่างมาก จึงตั้งเขาเป็นบรรดาศักดิ์และพระราชทานที่ดินผืนหนึ่งให้เป็นรางวัลความดีความชอบ ซีผึ้งกันผิวหนึ่งแตกอย่างเดียวกันแต่ใช้กันคนละที่ด้วยวิธีที่ต่างกัน ทำให้ฝ่ายหนึ่งได้ดีเป็นใหญ่เป็นโต ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งยังคงประกอบอาชีพพอกค้าอยู่อย่างนั้น

เรื่องเดียวกันทำด้วยกุศโลบายต่างกันได้ผลต่างกัน ดังที่เหมาเจ๋อตุงพูดถึงคนจีนไว้ว่า

“คนจีนโบราณฉลาดที่ประดิษฐ์เครื่องพิมพ์ดีดได้ก่อนกูเต็นเบอร์ก แต่ไม่ได้ใช้ทำหนังสือพิมพ์

คนจีนโบราณค้นพบดินปืน แต่ไปใช้ทำพลูและดอกไม้ไฟแทนที่จะทำจรวดแข่งกับนาซ่า

คนจีนโบราณค้นพบเข็มทิศ แต่ไม่ใช้ค้นพบทวีปอเมริกา”

ความดีต่างๆ บางทีคนหนึ่งทำแล้วได้ผลอย่างหนึ่ง อีก

คนหนึ่งทำแล้วได้ผลอีกอย่างหนึ่ง ความต่างกันอยู่ตรงที่วิธีการก็คือกุศโลบาย คำถามมีอยู่ว่า เราจะมิกุศโลบายทำความดีอย่างไร

อาตมานึกถึงตอนที่ไปถวายพระธรรมเทศนาในหลวง คนที่มีปัญญามากในพุทธศาสนาคือมโหสถ ถ้าท่านอ่านพระเจ้าสิบชาติ แต่ละชาติบำเพ็ญบารมีคนละอย่าง เช่นชาติที่เป็นพระเวสสันดรทานบารมี ชาติที่เป็นมโหสถบำเพ็ญปัญญาบารมี มโหสถเป็นเรื่องของการใช้ปัญญาแก้ปัญหา ปรากฏว่ามโหสถบัณฑิตใช้กุศโลบายช่วยคนจำนวนมาก อาตมานำเรื่องการช่วยคนของมโหสถบัณฑิตไปเล่าไว้ในพระธรรมเทศนาที่ถวายในหลวงตอนหนึ่งว่า

ผู้หญิงคนหนึ่งอุ้มลูกน้อยของตนไปที่สระโบกขรณีของพระมโหสถ เธออาบน้ำให้ลูกก่อนแล้วพับผ้าทำเป็นเบาะปูให้ลูกนั่งได้ร่มไม้ริมสระ ตนเองกลับลงไปล้างหน้า ขณะนั้นนางยักษ์คนหนึ่งเห็นเด็กนั้นแล้วคิดจะกินเป็นอาหารจึงแปลงร่างเป็นมนุษย์ผู้หญิงทำทีมาขออุ้มเด็ก เมื่อแม่ของเด็กอนุญาตแล้วนางยักษ์จำแลงอุ้มเด็กน้อยขึ้นชูชมหยอกเข้าเล่นหน่อยหนึ่งแล้วก็อุ้มเด็กนั้นวิ่งหนีไปโดยเร็ว แม่ของเด็กได้วิ่งไล่ตามจนทัน

เลขานุการท่านเจ้าเมืองเชื้อคนบ้านนอก จึงบอกให้ท่านเจ้าเมืองต้อนรับเขาอย่างสมเกียรติ จัดงานฉลองให้ด้วยประกาศว่าได้บัง奇特ทองสุทรคุณได้ หนึ่งเดือนต่อมา บัง奇特มาสมัครเพียงเลย นี่แสดงว่าอยู่ที่การต้อนรับให้เกียรติและปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างไร

การจะหาพรรคพวกจะต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ถ้าท่านจะคบสมาคมบัง奇特 อาตมาคิดว่าเมื่อท่านอยู่ในเมืองซิกาโกนี่ ถ้าท่านเป็นคนที่ใช้วัฒนธรรมไทยคืออ่อนน้อมเข้าหากัน ถึงจะเถียงกันบ้างทะเลาะกันบ้างเราก็ไม่ค่อยถือกัน ลักษณะคนไทยก็คือคุณสุภาพเข้าไว้เรียบร้อยเข้าไว้ แม้จะเถียงกันแทบแยแต่สุภาพเข้าไว้ อย่างนี้เราก็คบกันยึด ไม่ว่าใครที่ไหนก็ไม่ชอบคนที่ยโสจ่มไม่ลง ต่อให้เป็นคนมีอำนาจมากที่สุด ในแผ่นดินในโลก แต่เป็นคนที่ไม่มองไม่เห็นความสำคัญของใครเลย เขาก็อยู่ไม่ได้

ในสมัยโบราณ คนที่มีอำนาจมากที่สุดในโลกคนหนึ่งชื่อ จูเลียส ซีซาร์ ศิษนะตั้งแต่เกาะอังกฤษไปถึงอียิปต์ได้พระนางคลีโอพัตรา เขาปกครองโรม ถนนทุกสายมุ่งสู่กรุงโรม แม้จะมีอำนาจล้นฟ้าแต่อยู่ไม่ได้ เพราะนิสัยของซีซาร์นั้นเป็นคนยโส

แล้วทวงเด็กคืน นางยักษ์จำแลงไม่ยอมคืนทั้งยังอ้างว่าเด็ก
น้อยเป็นลูกของตน เมื่อแม่ของเด็กไม่ยินยอม หญิงทั้งสองจึง
ทะเลาะได้เถียงกันไปจนถึงประตูศาลาของพระมโหสถ

เมื่อพระมโหสถได้ยินเสียงหญิงทั้งสองคนทะเลาะกัน
จึงเรียกเข้ามาถามว่าทะเลาะกันด้วยเรื่องอะไร หญิงทั้งสอง
ต่างกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่งว่าคู่เอาลูกของตนและขอร้องให้พระ
มโหสถวินิจฉัยว่าใครคือแม่ที่แท้จริง โดยที่พวกตนจะยอมรับ
คำวินิจฉัยทุกประการ

พระมโหสถจึงขีดเส้นลงบนพื้นดินแล้วให้เด็กนอนทับ
ลงบนเส้นนั้น จากนั้นให้นางยักษ์จำแลงจับมือเด็กและให้แม่
จับเท้าเด็ก โดยบอกว่า "ใครดึงเด็กพันรอยขีดเส้นนี้ได้ เด็ก
จะเป็นของคนนั้น"

หญิงทั้งสองต่างใช้กำลังดึงเด็กโดยแรง ฝ่ายหนึ่งดึงด้วย
แรงปรารถนาจะกินเป็นอาหาร ฝ่ายหนึ่งดึงด้วยแรงรักลูก เมื่อ
เด็กถูกดึงไปมาอย่างนั้นก็ร้องไห้เสียงดัง เสียงร้องของลูกรัก
บีบคั้นหัวใจของแม่แทบจะแตกสลาย สุดท้ายจะทนต่อเสียงร้อง
ของลูกต่อไปได้ หญิงผู้เป็นแม่ก็ยอมแพ้ปล่อยให้เด็กน้อยไปอยู่
ในมือของนางยักษ์จำแลงผู้สิงโลดยินดีในชัยชนะ ส่วนแม่ที่แท้

จริงยื่นร้องไห้เสียดายลูกรัก

พระมโหสถเห็นดังนั้นก็ถามคนที่มามุ่งดูกันว่า "ธรรมดา
จิตใจของหญิงผู้เป็นแม่กับของหญิงผู้มีไซ้แม่ ฝ่ายไหนจะอ่อน
ไหวไปตามอาการของลูก"

ทุกคนตอบพร้อมกันว่า "ใจของแม่อ่อนไหวไปตาม
อาการของลูก เวลาที่ลูกอยู่ดีมีสุข ใจแม่ก็ชุ่มชื่นเบิกบาน
เวลาที่ลูกเจ็บไข้ได้ทุกข์ ใจแม่ก็พลอยเดือดร้อนสะทอนไปด้วย
ความสงสาร"

พระมโหสถจึงตัดสินใจว่า "หญิงที่ปล่อยเด็กแล้วยื่นร้องไห้
นั้นแหละเป็นแม่ที่แท้จริงของเด็ก"

นางยักษ์จำลงยอมจำนนต่อบัญชาของพระมโหสถ จึง
สารภาพความจริงแล้วยอมคืนเด็กให้ผู้เป็นแม่แท้โดยดี
นี่คือกุศโลบายที่ใช้ในการทำความดี

กิดฉิวอนิจจัง

กุศโลบายของมโหสถบัณฑิตนี้เองที่ฝ่ายพม่าใช้ตีกรุง
ศรีอยุธยาแตกครั้งที่ ๒ การที่กรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ ๒ เป็น
ความไม่เที่ยงของกรุงที่ตั้งอยู่ได้ ๔๐๐ ปี นี่แสดงให้เห็น

สังขรณ์ของคาถากาสลักคำที่ ๔ คือ สะ ที่มาจากคำเต็มว่า สะระ นิจะมะนิจะตัง แปลว่า นึกถึงความไม่เที่ยงไว้เป็นนิจ กรุงศรีอยุธยาก็ไม่เที่ยง กรุงแตกครั้ง ๒ ตรงกับวันนี้พอดี ซึ่งเป็นวันเนา พ.ศ. ๒๓๑๐ เราไม่เคยรู้เลยว่าฝ่ายพม่านี้วางแผนอย่างไรจึงตีกรุงศรีอยุธยาได้ เพราะเราไม่ได้ไปอ่านประวัติศาสตร์ที่พม่าเขียน ท่านลองนึกดูซิว่าเมื่อกรุงศรีอยุธยาแตกแล้วเอกสารของทางการถูกเผาหมดครประวัติศาสตร์ตอนนั้นไม่เหลือเป็นเอกสารทางราชการเลย คงมีอยู่แต่คำให้การของขุนหลวงหาวัดซึ่งก็คือพระเจ้าอุทุมพรที่ไปอยู่พม่าแล้วพระราชทานคำสัมภาษณ์ไว้แก่นักประวัติศาสตร์ชาวพม่า

อันที่จริงยังมีเอกสารทางราชการของพม่าคือพงศาวดารพระราชวงศ์คองบองได้บันทึกรายละเอียดที่กองทัพพม่ายกมาตีกรุงศรีอยุธยา คนอเมริกันได้แปลพงศาวดารนี้เป็นภาษาอังกฤษ นักวิชาการชาวไทยได้แปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยให้คนไทยอ่าน เมื่ออ่านแล้วถึงได้รู้ยุทธวิธีของพม่า

พงศาวดารพระราชวงศ์คองบองเล่าว่าพม่ายกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยา ๒ ด้านด้วยกัน มีมังมหานรธาเป็นแม่ทัพฝ่ายเหนือ เนเมียวสีหบดีเป็นแม่ทัพฝ่ายใต้ กองทัพทั้งสองยกมา

ล้อมกรุงไว้ ๑๔ เดือน กรุงจึงแตก ตอนที่มาล้อมอยู่ใหม่ๆ ฝ่ายไทยนึกว่าพอถึงหน้าน้ำท่วม พม่าคงยกทัพกลับ เพราะฉะนั้นฝ่ายไทยจึงตั้งรับอยู่ภายในกำแพงกรุงศรีอยุธยา พอถึงหน้าน้ำท่วมพม่ากลับไม่ถอยทัพดังที่ฝ่ายไทยคาดไว้ ฝ่ายพม่าขนเรือมาด้วยทั้งยังหาที่ดอนสำหรับใช้เป็นที่พักหนีน้ำ พม่าใช้ที่นาของไทยทำนาปลูกข้าวกัน กองทัพพม่าจึงมีเสบียงพร้อมเมื่อฝ่ายไทยถูกล้อมไว้นาน คนภายในกำแพงเมืองไม่มีข้าวกิน มีคนไทยหลายคนหนีออกจากกำแพงเมืองมาให้พม่าจับเป็นเชลยเพื่อได้กินข้าวของพม่า

หลังน้ำลด มังมหานรธาประชุมแม่ทัพนายกองฝ่ายพม่าแล้วเสนอแผนการว่าการส่งทหารเข้าตะลุยตีจะทำให้เสียรู้ผลมาก พวกเขาต้องเข้าตีกรุงศรีอยุธยาโดยใช้แมนทีมโหสถใช้กับเมืองบัญจาละ

ในตอนทีมโหสถทำศึกกับเมืองบัญจาละนี้ มโหสถลอบเข้าไปในตำหนักของพระเจ้าจุลนีแห่งเมืองบัญจาละด้วยการซุกอุโมงค์

มังมหานรธาคล้าวกับแม่ทัพนายกองพม่าว่าเราจะเข้ากรุงศรีอยุธยาโดยการซุกอุโมงค์แบบมโหสถ แม่ทัพนายกอง

เห็นชอบกับแผนนี้จึงให้ซูดอโมงค์ เนื่องจากมีคูเมืองล้อมรอบกำแพง ฝ่ายพม่าต้องทำสะพานไม้ถักด้วยหวายเพื่อข้ามคูเมือง ขณะที่ทำสะพานอยู่นั้น ฝ่ายไทยบนกำแพงก็ยิงปืนเล็กลงมา พม่าป้องกันด้วยการนำดินดาลมาปักเรียงกันกระสุนปืนแล้วค่อยทำสะพานข้ามคูเมืองไปถึงเนินดินริมกำแพงเมือง จากนั้นก็ซูดอโมงค์ได้กำแพง ตอนที่เริ่มทำสะพานมังมหานรธาเสียชีวิต เหลือเนเมียวสีหบดีบัญชากองทัพอยู่คนเดียว เมื่อพม่าซูดอโมงค์เข้าไปแล้วแทนที่จะเข้าเมืองได้ กลับเจอฐานรากกำแพงที่สมัยนี้เรียกว่าเสาเข็ม ท่านเดาออกใหม่ว่าสมัยกรุงศรีอยุธยาเขาใช้อะไรเป็นฐานรากกำแพงเมือง เขาใช้ซุงทั้งต้นปักลงไปในดิน เมื่อพม่าพบท่อนซุงแทนที่จะล้มความตั้งใจเนเมียวสีหบดีสั่งเผาซุงที่เป็นฐานรากกำแพง วันนั้นเป็นวันเนาพม่ากะว่าจะเข้าไปฉลองวันสงกรานต์กันในกรุงศรีอยุธยา เนเมียวสีหบดีสั่งเตรียมทัพม้าทัพช้างไว้ ชนเชื้อเพลิงลงไปได้กำแพงแล้วจุดไฟเผาซุงควันท้อง ซุงติดไฟง่าย พอไฟไหม้ซุงกำแพงก็ทรุดตัวลง ทัพพม่าทั้ง ๑๒๗ ทัพที่ล้อมล้อมรอบคอยอยู่ก็บุกเข้าตีพระนครพร้อมกันทุกด้าน ปืนใหญ่น้อยยิงพร้อมกัน ไฟที่ปะทุไหม้อยู่ที่รากกำแพงเดิมาก็ส่งควันลอยขึ้นจับท้อง

ฟ้าดำทะมึนเหมือนเงามัจจุราช กรุงศรีอยุธยาแตกคืนวันเนา

นี่คือตัวอย่างของอนิจจังความไม่เที่ยง บางคนบอกว่าไม่
อยากพูดเรื่องที่แล้วไปแล้ว แต่ถ้าเราไม่พูดถึงและตรวจสอบ
อดีตเลย เราจะไม่มีอบายโกศลคือความรู้ว่าทำไมจึงเกิดความ
ผิดพลาดในอดีตแล้ว เมื่อไม่เราก็อาจจะทำผิดซ้ำรอยเดิมก็ได้

มีชายคนหนึ่งแบกแจกันใหญ่เดินมา ในระหว่างทาง
แจกันพลัดหลุดมือตกแตก ปรากฏว่าคนที่ถือแจกันนี้เดินต่อไป
เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น เขาไม่หันกลับมามองแจกันที่แตกเลย

คนที่เดินคู่กันมาก็ถามว่า "ทำไมคุณไม่หันไปมองแจกันบ้าง"
ชายคนนั้นตอบว่า "มองทำไม แตกแล้วก็แล้วกันไป"

สิ่งที่ถูกต้องนั่นคือ เขาควรมองกลับหลังบ้างเพื่อให้เกิด
ความรู้ว่าทำไมแจกันจึงแตกเกิดอบายโกศล คือ ฉลาดในเหตุ
ของความเสื่อม เขาจะได้ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาแบบเดิมอีก

คนขับรถที่ฉลาดย่อมจะต้องมองกระจกหลังบ้างก่อน
แซงรถคันหน้าหรือเปลี่ยนเลน คนเราควรมองอดีตบ้างก่อนที่
ก้าวไปสู่อนาคต

คนไทยจึงควรศึกษาให้ชัดเจนว่ากรุงศรีอยุธยาแตก
เพราะเหตุอะไรบ้าง ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์วันที่ ๑๔ ตุลาคม

และเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เราจะได้มือปายโกศลแล้วหาทาง
ป้องกันไม่ให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย

รู้เท่าเอาไว้ป้องกัน รู้ทันเอาไว้แก้ไข

เราไม่ได้ศึกษาเฉพาะเหตุแห่งความเสื่อมเท่านั้น เหตุ
แห่งความเจริญเราก็ศึกษาด้วย เพื่อให้มีอายโกศล คือความรู้
ว่าทำไมเราจึงเจริญหรือประสบความสำเร็จ เมื่อรู้เหตุแล้ว เรา
จะได้ทำเหตุนั้นซ้ำอีกบ่อยๆ เพื่อความเจริญยิ่งขึ้นไป

ชายคนหนึ่งไปเรียนวิธียิงธนูกับอาจารย์ผู้มีชื่อเสียง
เมื่อเรียนครบหนึ่งปี เขายิงธนูเข้าเป้าเลยไปเขาไปถามอาจารย์
ว่า "ผมเรียนจบหลักสูตรแล้วใช่ไหม"

อาจารย์ถามว่า "เธอรู้ไหมว่าทำไมจึงยิงถูกเป้า"

เขาตอบว่า "ศิษย์ไม่รู้"

"ถ้ายังไม่รู้ เธอต้องไปฝึกยิงต่อไปจนกว่าจะรู้แล้วค่อยมา
รายงานเรา"

เขาไปฝึกยิงธนูต่ออีก ๒ ปี แล้วมาหาอาจารย์ เรียนท่าน
ว่าผมยิงถูกเป้าแล้ว

"เธอรู้ไหมว่าทำไมถึงถูกเพราะไร?" อาจารย์ถาม

"รู้ครับ" ศิษย์ตอบ

“ถ้าเช่นนั้น เธอเรียนจบหลักสูตร” อาจารย์สรุป “เพราะถ้าเธอรู้ว่ายังเป่าถูกเพราะอะไร เธอก็ทำอย่างนั้นอีกในครั้งต่อไปและจะยังถูกเป่า”

ถ้าจัดงานสงกรานต์ครั้งนี้ประสบความสำเร็จ ทางวัดก็ต้องถามว่าทำสำเร็จได้อย่างไร ครั้งต่อไปเราจะได้ทำอย่างนั้นอีก เราต้องมีปัญญาคือความรู้ความเข้าใจว่าที่ว่าเจริญเพราะอะไร แล้วควบคุมตัวแปรให้เป็นไปอย่างที่เคยประสบความสำเร็จ เหมือนกับพ่อครัวที่รู้ว่าปรุงอาหารอร่อยเพราะใส่อะไรบ้าง เขาก็จะใส่ของเหล่านั้นในการปรุงครั้งต่อไป นี่คือการคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับอนิจจัง

พระพุทธเจ้าจึงตรัสปัจฉิมวาจาว่า “วชฺฐมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ สิ่งทั้งหลายเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงทำกิจการให้สำเร็จด้วยความไม่ประมาทเถิด” เมื่อไม่ประมาทคือคุมตัวแปรทั้งหลายไว้ได้ เราก็สามารถสร้างความเจริญให้เกิดขึ้นอีก ชะตาชีวิตอยู่ในกำมือของเรา เราเป็นผู้กำหนดชะตาชีวิต

เมื่องานสงกรานต์วันนี้ยุติลงตามคติที่ว่า “ไม่มีงานเลี้ยงใดที่ไม่มีวันเลิกลา” คณะกรรมการจัดงานสงกรานต์ก็พ้นจาก

หน้าที่ ประธานและรองประธานจัดงานก็หมกมุ่นที่เวทีนี้ แล้วหาเวทีอื่นแสดงบทบาทอื่นต่อไป ชีวิตจึงเหมือนการเล่นละคร เมื่อเขาให้ท่านเล่นบทเป็นตัวอะไร จงแสดงบทนั้นให้เต็มที่ เมื่อละครจบลง เราก็หยุดเล่นบทนั้นแล้วหาบทอื่นมาเล่นต่อไป ดังพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าที่ว่า

ทั้งโลกเปรียบเหมือนโรงละครใหญ่

หญิงชายไซริ์ เปรียบตัวละครนั้น

ต่างมียามเข้าออกอยู่เหมือนกัน

คนหนึ่งนั้นย่อมเล่นตัวนานา

และหลวงตาพร เยื่อไม้ ได้ประพันธ์ไว้ว่า

โลกนี้คือโรงละคร

ปวงนิกรเราท่านเกิดมา

ต่างร้ายรำทำที่ท่า

ตามลีลาของบทละคร

บางครั้งก็เศร้าบางครั้งราวก็สุข

บางทีก็ทุกข์ห้วงกสะทอน

มีร้ายมีรักมีจากมีจร

พอจบละครชีวิตก็ลา

สรุป

รวมความว่าคาถากาสลักมี ๔ คำที่จะทำให้ชีวิตเราเกิดมงคลคือเหตุแห่งความเจริญ ได้แก่

จะ หลีกเลียงคนพาล

กะ สังสรรค์บัณฑิต

กะ ทำดีเป็นนิจ

สะ คิดถึงอนิจจัง

นอกจากนี้ เราต้องมีความรู้ ๓ เรื่องกำกับคาถากาสลัก
นั่นคือ

รู้เหตุของความเสื่อม (อุปายโกศล)

รู้เหตุของความเจริญ (อายุโกศล)

รู้วิธีการหลีกเลียงความเสื่อม และวิธีการสร้างความ
เจริญ (อุปายโกศลหรือกุศโลบาย)

สุดท้ายนี้ ขออนุโมทนาทุกท่านที่ได้ทำให้สถานที่นี้เป็น
สภาแห่งบัณฑิต สมดังพุทธภาษิตที่ว่า

“เนสสา สภา ยตถ น สนฺติ สนฺโต

สนฺโต น เต เย น วทนฺติ ธมฺม

ที่ใดไม่มีสัตบุรุษ ที่นั้นไม่ใช่สภา

ผู้ใดไม่กล่าวธรรม ผู้นั้นไม่ใช่สัตบุรุษ”

ท่านทั้งหลายสมัครสมานสามัคคีร่วมกันทำกิจการพระ
ศาสนา สร้างวัดธัมมมารามที่ชิคาโกให้เป็นแหล่งประทีปธรรม

* พระเมธีธรรมากรณี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) *

แห่งหนึ่งในตะวันตกที่จัดกิจกรรมส่องทางธรรมะ โดยนิมนต์
พระไทยมาประกาศธรรมถึงอเมริกา นับว่าควรแก่การชื่นชม
อนุโทนาเป็นอย่างยิ่ง

ในโอกาสนี้ ขออัญเชิญพระศรีวิรัตน์ตรีและอานุกาพแห่ง
หลวงพ่พระพุทธรชินธัมโมภาส รวมทั้งกุศลความดีที่ท่านทั้ง
หลายได้กระทำบำเพ็ญร่วมกันในวันนี้ จงมารวมกันเป็นตบะ
เป็นเดชะ เป็นพลบัจจัย อำนวยอวยพรให้ท่านทั้งหลายจง
ประสบแต่ความสุขความเจริญ ปวารณาสິงใดที่ชอบประกอบ
ด้วยธรรม ก็ขอให้ความปวารณานั้นๆ จงพลันสำเร็จ ทุกท่าน
ทุกคนตลอดกาลนาน เทอญ

* * * * *

มูลนิธิพุทธธรรม

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ออกใบอนุญาตให้

ณ วันที่ ๑๔ ก.ค. ๒๕๒๔ เลขที่อนุญาตที่ ต. ๔๓๔/๒๕๒๔

กรุงเทพมหานคร ออกใบอนุญาตให้ ณ วันที่ ๓ มิ.ย. ๒๕๓๐ เลขทะเบียนลำดับที่ ๓๖๐๒

คณะกรรมการ

๑. นายขจรฤทธิ์ ชนะปุระ	ประธาน		
๒. อ.กาญจนา นูนาค	กรรมการ	๓. นางบุบผา คณิตกุล	กรรมการ
๔. นายปัญญา วิจินธนสาร	กรรมการ	๕. นางสุติมา ชนะปุระ	กรรมการ
๖. Mr. Bruce Evans	กรรมการ		

วัตถุประสงค์

๑. ศึกษา ทำนุบำรุง ส่งเสริม และเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติไทย ให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักการเดิมแท้ของพระพุทธเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนำพระพุทธศาสนามาเป็นหลักในการพัฒนาทั้งส่วนบุคคลและสังคม
๒. ให้การสงเคราะห์ทั้งทางจิตใจ และวัตถุ แก่ประชาชนทั่วไป ผู้มีความจำเป็น หรือเดือดร้อน
๓. ศึกษา ทำนุบำรุง ส่งเสริม และเผยแผ่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปกรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของไทย ซึ่งมีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา
๔. ร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์
๕. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

ถ้อยแถลง

มูลนิธิพุทธธรรม ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแผ่พระสังฆธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แก่พรหลายออกไปในวงกว้างด้วยรูปแบบต่างๆ

๑. การเผยแผ่หนังสือธรรมะ มูลนิธิพุทธธรรม ได้จัดพิมพ์หนังสือที่มีสาระประโยชน์และทรงคุณค่าออกมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยแบ่งสรรให้มีทั้งส่วนสำหรับจำหน่าย และส่วนที่แจกเป็นธรรมทาน

๒. โครงการหนังสือธรรมะภาษาอังกฤษ ได้แปลจากหนังสือภาษาไทยที่สรรแล้ว เช่น พุทธธรรม ธรรมบุญชีวิต พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ของพระธรรมปิฎก (P. A. Payutto) และจัดส่งไปเผยแผ่ในประเทศต่างๆ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน งานอาสาสมัครรายบุคคล แม้จะทำด้วยความเสียสละอย่างยิ่ง ก็ไม่เพียงพอและไม่ทันการ งานบุกเบิกที่สำคัญและงานที่ต้องทำในปริมาณมาก ดังเช่นโครงการหนังสือธรรมะภาษาอังกฤษ และการแจกหนังสือธรรมทาน จะเป็นไปได้และคงอยู่ยืนนาน จำเป็นจะต้องจัดตั้งเป็นองค์กรที่เข้มแข็ง โดยมีฐานทั้งด้านการบริหาร กำลั้งคน กำลั้งทุน และอุปกรณ์รองรับอย่างมั่นคง มูลนิธิพุทธธรรมเห็นตระหนักในเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงได้ดำเนินงานในรูปแบบที่กล่าวข้างต้น และจะขยายกิจการในแนวทางที่กล่าวนี้ยิ่งขึ้นต่อไป เพื่อให้พุทธธรรมนำชีวิตและสังคมมนุษย์สู่สันติสุขได้อย่างแท้จริง